

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **N. Y.**, zast. JUDr. Josefem Kunáškem, advokátem se sídlem Václavské náměstí 17, Praha 1, 110 00, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 1. 3. 2005, č. j. 14 Az 282/2003 - 28,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 14 Az 282/2003 – 28 ze dne 1. 3. 2005 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností brojí žalobce (dále jen stěžovatel) proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem shora, kterým byla zamítnuta žaloba podaná proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 7. 2003, č. j. OAM-3737/VL-16-P06-2003. Žalované Ministerstvo vnitra rozhodlo tak, že neudělilo stěžovateli azyl podle § 12, 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). Současně bylo rozhodnuto o tom, že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Žalovaný dospěl k tomuto závěru na základě pohovoru, který se stěžovatelem vedl dne 25. 10. 2002. Dospěl k závěru, že tvrzení uvedená ve výpovědi stěžovatele jsou nevěrohodná. Stěžovatel změnil původní údaje, jinak popsal cestu do České republiky a v žádosti také sdělil, že nikdy nevykonával základní vojenskou službu, až v průběhu pohovoru objasnil, že základní vojenskou službu vykonával v letech 1982 – 1984. Nebyl členem politické strany ani se neúčastnil politického života, nevedl žádnou skutečnost vedoucí k závěru,

že je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod. Pro zmíněné rozpory žalovaný nedospěl k závěru, že by stěžovatel byl pronásledován z důvodů, jak je předpokládá ust. § 12 zákona o azylu. Dále odůvodnil i zamítavý postup podle § 13 a 14 i neexistenci překážky vycestování.

Stěžovatel v kasační stížnosti zdůrazňuje, že má obavu o svůj život, že jej vládní vojáci zabijí proto, že podporoval novináře N. Z., který byl v roce 1999 zabit. Otec stěžovatele byl starostou města a byl rovněž v roce 2000 zabit vládními vojáky proto, že spolupracoval s novinářem N. Z. a prosazoval dodržování lidských práv. Sám pak stěžovatel založil ozbrojenou skupinu, která se snažila zajistit dodržování lidských práv. Pas mu zajistili přátelé z ministerstva vnitra, kteří sympatizují s hnutím odboje a měli obavy o jeho život.

Důvody kasační stížnosti podřadil pod ust. § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.) a písm. d), totiž, že se žalovaný ani krajský soud nevypořádaly s tvrzením stěžovatele, že byl ve své vlasti vystaven nebezpečí ohrožení života. Navrhoval zrušení rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem a vrácení věci k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření poukázal na obsah správního spisu, aby zdůraznil, že jeho příběh působí nevěrohodně odvolávaje se přitom na změnu osobních údajů, odlišný popis cesty do České republiky i informace o výkonu vojenské služby.

Krajský soud ve svém zamítavém rozhodnutí dospěl k závěru, že stěžovatel nebyl pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, že neexistuje překážka vycestování, a to na základě skutkového stavu, který seznal z obsahu správního spisu: stěžovatel opustil vlast ze strachu z pronásledování, když otce, který politicky pracoval, v červenci 2002 odvedli vojáci a jeho matka i on utekli. Jako své jméno při zahájení správního řízení uvedl „A. Z.“. Při pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení uvedl jinou totožnost, jak je označena v záhlaví rozsudku a také, že se narodil jiného data než prve uvedl. Také změnil jména a příjmení rodičů, uvedl jména a příjmení sourozenců. Důvody pro udělení azylu doplnil, že jeho rodina dostala informace o zabití novináře Z. v roce 1991, kterého podporoval. Po jeho smrti utvořil skupinu, která si opatřila zbraně, vládní vojáci jej hledali, chtěli ho zabít a v případě návratu do vlasti by tak i učinili. Z vlasti odcestoval v červenci 2002 s platným cestovním pasem a identifikační kartou vydanou státem Burkina Faso s vízem na 24 dní. Podporoval novináře N. Z., než byl v roce 1998 zabit. Příslušníky státních orgánů byl pronásledován od konce r. 2001. V průběhu správního řízení změnil své osobní údaje, popis cesty do České republiky, údaje o výkonu vojenské služby nebyl členem politické strany.

Z obsahu správního spisu a zejména z protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu ze dne 25. 10. 2002 je mimo jiné zřejmé, že jeho otec N. Y. byl zabit jako starosta města Z. K otázce, proč odlišně popsal cestu do České republiky uvedl, že tak učinil ze strachu. Burkinu Faso opustil proto, že jej hledali příslušníci národní armády a chtěli jej zabít. V oblasti žijí tři velké kmeny, Z., Y. a K., tyto tři rodiny spolu žijí a pomáhají si. Novinář Z. napsal do novin, že byl nespravedlivě zabit šofér manželky prezidenta, která vzala peníze a odvezla je na Pobřeží slonoviny. Dále popsal událost, k níž váže svůj problém, totiž že prezident B. C. vzal 20 000 000 franků tamější měny ze státní pokladny, chtěl je dát své přítelkyni, ale tyto peníze vzala prezidentova manželka z prezidentova auta. Prezident si myslel, že peníze vzal řidič, a ten byl bez soudu zavražděn. O této kauze psal novinář Z., že to není normální a že by měl být souzen prezident a jeho manželka. Proto také byl novinář N. Z.

zavražděn. Prezidentův bratr řekl prezidentovi, že je třeba zabít novináře, který o události psal. Novinář Z. byl zabit koncem roku 1998. Uvedl, že sám podporoval tohoto novináře a to tím, že si obstaral zbraně, vytvořil skupinu a vystupoval na jeho podporu.

V souladu s ust. § 109 odst. 3 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné /ust. § 103 odst. 1 písm. c) cit. zák./ nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné /ust. § 103 odst. 1 písm. d) cit. zák./, jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlédne. Skutkovým základem pro rozhodnutí kasačního soudu se tedy mohly stát pouze skutečnosti a důkazy, které byly uplatněny před soudem, který vydal napadené rozhodnutí. O návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti nebylo rozhodováno s ohledem na přednostní vyřízení věci (§ 56 odst. 2, § 120 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížnosti napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Tvrzenou nezákonnost podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. spatřuje stěžovatel v nesprávném posouzení právních otázek soudem v předcházejícím řízení, když zpochybňuje závěr soudu i správního orgánu o tom, že důvody jím uplatňované neodůvodňují aplikaci § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu.

Předmětné ustanovení soudního řádu správního se týká nesprávného právního posouzení věci soudem v předcházejícím řízení spočívající buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta nebo je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Důvod pro podání kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., totiž nepřezkoumatelnost, spočívá v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Žalovaný si opatřil podklady týkající se smrti novináře N. Z.; představoval klasický symbol boje za svobodu slova a mj. rozkryl podvody ve státě kontrolované těžbě zlata. Prokázal, že příbuzní prezidenta získali monopol na lukrativní vývoz zvířecích kůží a také se zabýval neobjasněnou vraždou, kde nitky vedly až k bratru prezidenta. Jeho ohořelé tělo bylo nalezeno 13. 12. 1998 spolu se zbytky těl jeho tří kolegů v autě asi 100 km od hlavního města O. Jeho smrt vyvolala v Burkině Faso vlnu protestu a demonstrací, ale i přesto, že byla ustanovena komise pro vyšetření jeho vraždy, nebyl nikdo obviněn. Dále je ve spise založena zpráva o dodržování lidských práv vypracovaná Úřadem pro demokracii, lidská práva a práci MZ USA za léta 1999 – 2001. V této zprávě je popisována mimosoudní poprava D. O., což byl řidič bratra prezidenta C. K této popravě došlo v lednu 1998, když řidič byl obviněn z krádeže peněz z domu prezidentova bratra. Bratr prezidenta F. C. odmítl spolupracovat se soudem a zbrzdil vyšetřování. Civilní soud odmítl řešit tento případ s tím, že řidič byl zavražděn příslušníky prezidentské stráže v jejich kasárnách. Případ byl poslán před vojenský tribunál. Obvinění prezidentova bratra z vraždy a ukrytí těla má být zrušeno kvůli

technickým chybám, ke kterým mělo dojít při zakládání případu. Došlo mezitím k zatčení tři příslušníků prezidentské stráže, zapletených do případu vraždy řidiče prezidentova bratra a tito tři byli označeni za vážné podezřelé. Nezávislá vyšetřovací komise, která byla vytvořena pro vyšetřování případu smrti novináře N. Z., jeho bratra a dvou dalších mužů při podezřelém vznícení automobilu v prosinci 1998 uvádí, že smrt těchto čtyř mužů měla čistě politické důvody. Zpráva však neobsahovala jména pachatelů kvůli nedostatku formálních důkazů, ale jmenovala šest příslušníků prezidentské stráže, kteří předložili protimluvná prohlášení o tom, co dělali v den vraždy. Nejpravděpodobnějším motivem vraždy podle komise byly snahy o to, aby již dále nepsal články o vraždě, řidiče prezidentova mladšího bratra F., z ledna 1998, kterou podle všeho spáchali příslušníci prezidentské stráže.

V daném případě se žalovaný i krajský soud soustředily na popření věrohodnosti žadatele o azyl, od čehož odvodily nevěrohodnost tvrzení o příběhu, který stěžovatel v rámci pohovoru předložil. Nesouhlasí tedy popis cesty do České republiky, osobní údaje, a konečně není přesný ani příběh a data o novináři N. Z.; to pochopitelně jsou důvody k tomu, aby mohlo být odmítnuto tvrzení stěžovatele jako nevěrohodné. Diskrepance, jež se v průběhu správního řízení o udělení azylu projeví, vážně narušují integritu celého příběhu stěžovatele. Ovšem existuje zde řada zásad, jichž se správní orgán má při prováděném výslechu řídit. Stěžovatel je negramotný, což je významná okolnost, k níž je třeba bezesporu při pohovoru přihlídnout, pokud jde o požadavek přesnosti uváděných dat. Je třeba mít na paměti, že lidé z urbanizovaných oblastí Evropy jsou dobře znalí přesných dat při líčení osobních zážitků, naopak lidé z Jihu a zemědělských oblastí často neznají datum svého narození ani věk; jako vodítko pro sled dalších událostí slouží významné rodinné události, připomínka místních, zejména náboženských slavností, nebo pravidelně se opakující sezónní cykly přírodní či zemědělské povahy, spíše než data. Přirozené je i zapomínání dat, zvláště pokud je mezi útekem ze země původu a výslechem dlouhý časový odstup; k zabití novináře došlo v roce 1998, výslech byl prováděn v roce 2002. Správní ani soudní řízení neodhalilo příčinu toho, proč stěžovatel skrýval svou identitu, přesněji nevypořádalo se s argumentací strachem z návratu do země původu. Zde je k připomenutí tzv. koncept „subkultury“, kdy příslušníci ilegálních skupin jsou hluboce nedůvěřiví vůči okolí; takové osoby jsou velmi uzavřené i v komunikaci (srov. Agar, M. Readings in Anthropology, Guilford, CT Duskin, 1977, s. 59-65). Tyto pochybnosti, které Nejvyšší správní soud vyslovuje, by patrně nebyly dány, pokud by zde neexistovala vazba mezi osobou stěžovatele a násilnou smrtí jeho otce, starosty města. Je třeba zjistit, zda to byly politické důvody, pro které byl jeho otec zavražděn a zda nějak souvisely s případem novináře N. Z. Až na základě toho lze usoudit na oprávněnost obav stěžovatele z návratu do vlasti, tedy zejména na existenci překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Rozhodnutí krajského soudu tak neobsahuje dostatek důvodů, které by vedly k jednoznačnému závěru o neexistenci překážky vycestování.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že byly zjištěny vady správního řízení, pro které měl soud I. stupně napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Pokud se po přezkoumání rozhodnutí správního orgánu v intencích soudního řádu správního, onen soud ztotožnil se závěry obsaženými v rozhodnutí žalovaného, nezbylo Nejvyššímu správnímu soudu než jeho rozhodnutí podle § 110 odst. 1 ve spojení s § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. zrušit.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 26. října 2005

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu